

Det siger FOAs medlemmer i ældreplejen om at arbejde med borgere med et med et højt alkoholforbrug

FOA har i perioden 31. januar til 8. februar gennemført en undersøgelse via forbundets elektroniske medlemspanel om arbejdet i ældreplejen med borgere med et højt alkoholforbrug.

Spørgsmålene blev stilet til de medlemmer i medlemspanelet, der har oplyst, at de arbejder i hjemmeplejen eller på et plejehjem/plejecenter (herunder aktivitetscentre eller genoptræningstilbud). Dette notat bygger på svar fra 816 medlemmer. Svarprocenten var ca. 68.

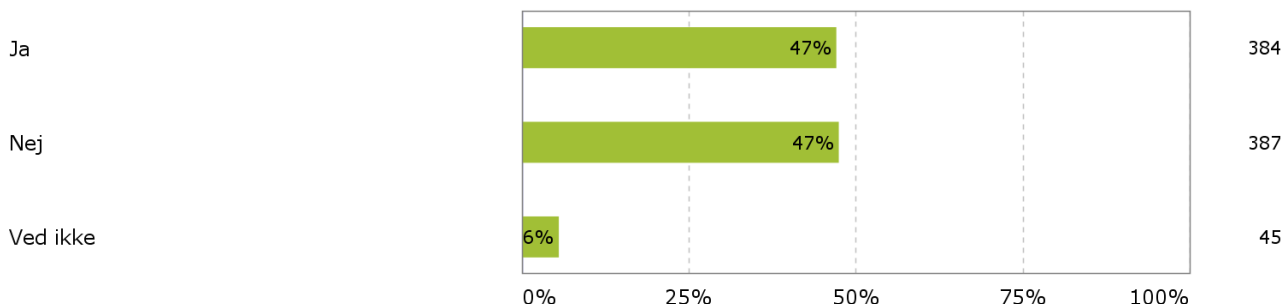
Hovedresultaterne af undersøgelsen er:

- Knapt halvdelen af de medvirkende medlemmer fra hjemmeplejen og plejehjem/plejecentre har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere, som de vurderer har et for højt alkoholforbrug (mere end 14 genstande om ugen for kvinder og mere end 21 genstande om ugen for mænd). Andelen er højere blandt medlemmer i hjemmeplejen end blandt medlemmer på plejehjem/plejecentre.
- De medlemmer, der har at gøre med borgere med et for højt alkoholforbrug, er blevet spurgt, i hvilken grad de ældres alkoholvaner gør det sværere for dem at udføre deres arbejde. 1 ud af 10 svarer, at det i høj grad gør det sværere for dem, og yderligere 5 ud af 10 svarer "i nogen grad".
- 4 ud af 10 af de medlemmer i ældreplejen, der har med borgere med et for højt alkoholforbrug at gøre, har været i situationer pga. borgeres alkoholforbrug, som de fandt personligt grænseoverskridende.
- 4 ud af 10 af de medlemmer, der har at gøre med borgere med et for højt alkoholforbrug, møder dagligt eller næsten dagligt sådanne ældre borgere i deres arbejde. For 1 ud af 3 af disse medlemmer sker det én eller flere gange om ugen.
- 6 ud af 10 af de medlemmer, der har at gøre med borgere med et for højt alkoholforbrug, svarer ja til, at de ved præcist, hvor grænserne går for, hvad de skal/må hjælpe borgerne med mht. at købe alkohol, fjerne tomme flasker og lign. Andelen er højere blandt medlemmer i hjemmeplejen end blandt medlemmer på plejehjem/plejecentre.
- Lidt over en tredjedel af de medlemmer i ældreplejen, der har at gøre med borgere med et for højt alkoholforbrug, savner klarere retningslinjer end i dag for deres arbejde med disse borgere. Halvdelen savner ikke klarere retningslinjer, og resten har ikke kunnet tage stilling til spørgsmålet.

Spørgsmål og svar ses på de følgende sider.

Figur 1.

Har du i dag at gøre med borgere på dit arbejde, som du vurderer har et for højt forbrug af alkohol (mere end 14 genstande ugentligt for kvinder og mere end 21 genstande ugentligt for mænd)?

Antal svarpersoner: 816. Spørgsmålet er stillet til medlemmer af FOAs medlemspanel, der har oplyst, at de arbejder i hjemmeplejen eller på et plejehjem/plejecenter. Se evt. metodeafsnittet bagerst i dette notat.

Det ses af figur 1 ovenfor, at 47 procent af de medvirkende medlemmer fra ældreplejen har svaret, at de i dag har at gøre med borgere, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol. Et for højt forbrug er i undersøgelsen afgrænset som mere end 14 genstande om ugen for kvinder og mere end 21 genstande om ugen for mænd.¹

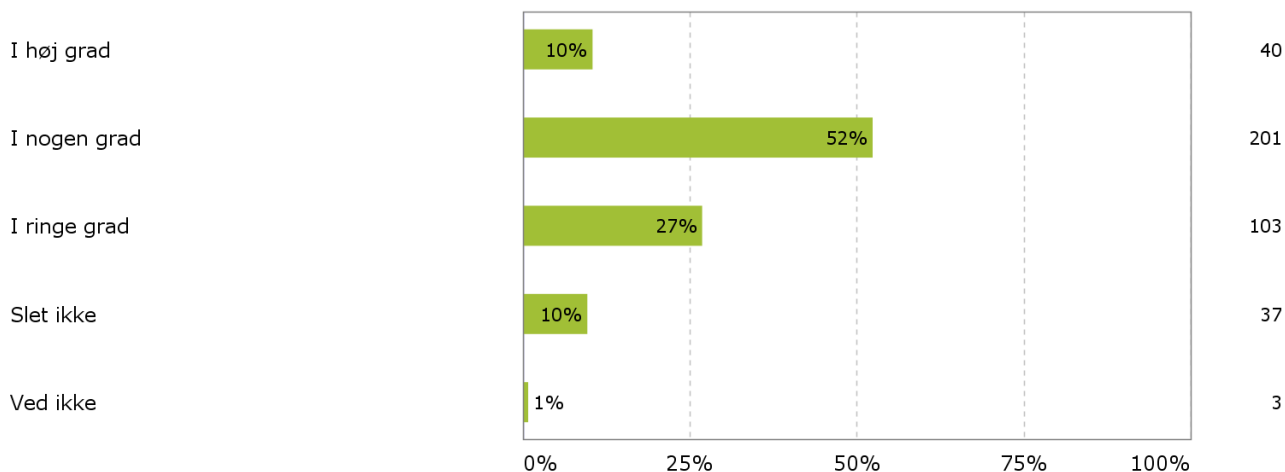
Der er forskel på, hvad medlemmer i hjemmeplejen og medlemmer på plejehjem/plejecentre har svaret på det indledende spørgsmål i denne undersøgelse. 63 procent af de medlemmer, der arbejder i hjemmeplejen, har svaret "ja" til spørgsmålet, det samme gælder kun 38 procent af de medlemmer, der arbejder på plejehjem/plejecentre. Forskellen er statistisk sikker².

---

¹ To af Sundhedsstyrelsens i alt syv udmeldinger om alkohol lyder som følger: "Du har en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol, hvis du drikker mere end 14/21 om ugen" og "Er du ældre – vær særlig forsigtig med alkohol".

² Konfidensniveau: 95 procent.

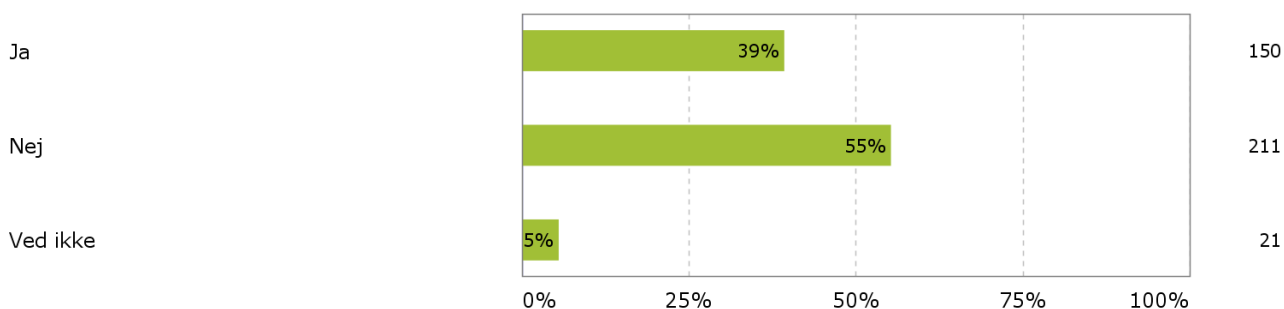
Figur 2.
I hvilken grad gør de ældre borgeres alkoholvaner det sværere for dig at udføre dit arbejde i hverdagen?

Antal svarpersoner: 384. Spørgsmålet er stillet til medlemmer i ældreplejen, der har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere på deres arbejde, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, jf. figur 1.

Det fremgår af figur 2, at det for halvdelen (52 %) af de medlemmer, der har at gøre med borgere med et højt alkoholforbrug, gælder, at de ældre borgeres alkoholvaner i nogen grad gør det sværere for dem at udføre deres arbejde. For 10 procent gælder dette i høj grad, mens det for lidt over ¼ (27 %) kun gælder i ringe grad. 10 procent har svaret, at de ældres alkoholvaner slet ikke gør det sværere for dem at udføre arbejdet.

Figur 3.
Har du været i situationer, som du - på grund af den ældre borgers alkoholforbrug - opfatter som personligt grænseoverskridende?

Antal svarpersoner: 382. Spørgsmålet er stillet til medlemmer i ældreplejen, der har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere på deres arbejde, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, jf. figur 1.

Figur 3 ovenfor viser, at mere end halvdelen (55 %) af de medlemmer, der har at gøre med borgere, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, ikke har været i situationer med sådanne borgere, som har været personligt grænseoverskridende for dem.

Det ses videre af figur 3, at 4 ud af 10 (39 %) af de medlemmer, der møder borgere med højt alkoholforbrug i deres arbejde, imidlertid har været i situationer, de opfattede som grænseoverskridende.

De sidstnævnte medlemmer har haft mulighed for at uddybe deres svar. Den mulighed har 66 medlemmer benyttet sig af.

Mere end halvdelen af disse medlemmer skriver om borgere, der har været ubehagelige – de kan have overfuset medlemmet, truet verbalt og ved deres adfærd i øvrigt eller have været decideret voldelige.

Et medlem, der arbejder på et plejehjem/plejecenter skriver således:

"Blevet kaldt grimme navne og skældt rigtig meget ud. Vi på afdelingen er gode til at samstemme vores holdning og handlinger, når det sker. Især mine kollegaer oplevede en dag noget meget grimt, hvor jeg sagde, at de skulle have forladt beboeren og undladt at hjælpe ham op, fordi han var meget grænseoverskridende i sit ordvalg og stadig meget påvirket af alkohol."

Ca. 15 medlemmer skriver om situationer, hvor en borger blev meget nærgående og kom med seksuelle tilnærmelser.

Et medlem, der arbejder på et plejehjem/plejecenter, skriver som følger:

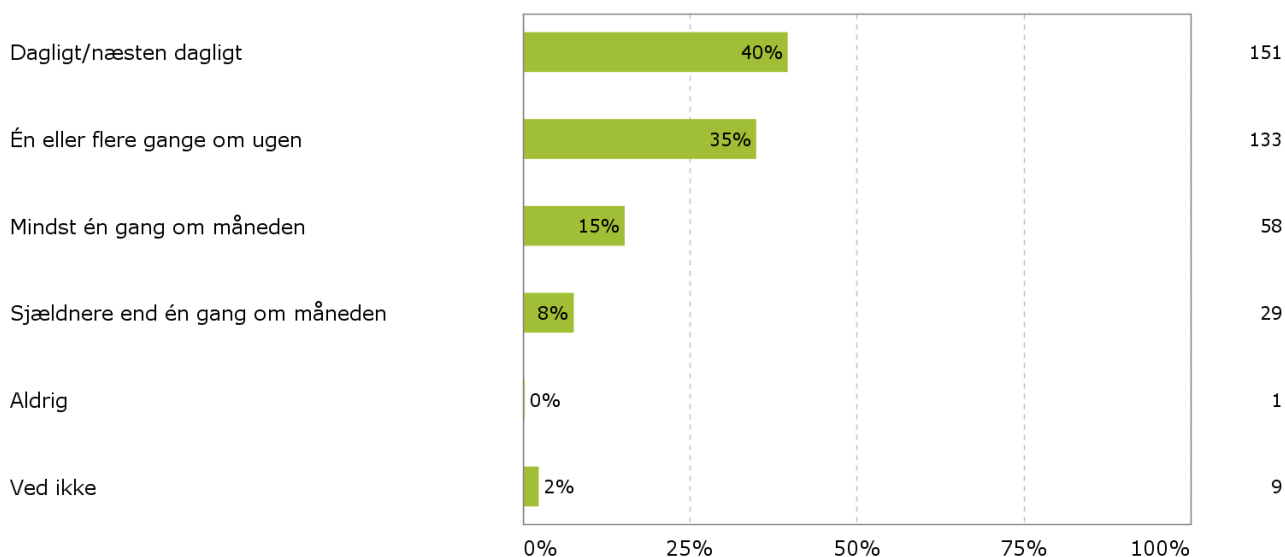
"Seksuelle kommentarer, taget på, hvilket hurtigt blev stoppet. Men vil dog indskyde, det ligeså godt kan være en dement borger."

Der er også en række medlemmer, der beskriver situationer, der var grænseoverskridende pga. uhumske og uværdige forhold – i borgerens hjem og/eller hvad angår borgerens personlige hygiejne.

Her er en kommentar fra et medlem, der arbejder i hjemmeplejen:

"Deres hjem og hygiejne er ikke tilfredsstillende, og der er ikke tid nok til at hjælpe dem. Det er uværdigt og grænseoverskridende at forlade dem."

Figur 4.
Hvor ofte møder du ældre borgere med et for højt alkoholforbrug i dit arbejde?

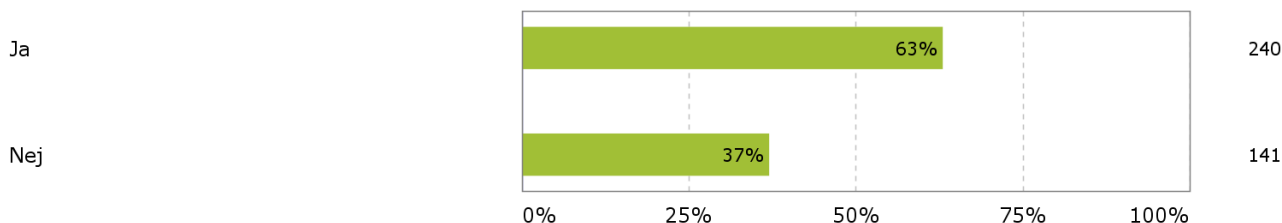

Antal svarpersoner: y. Spørgsmålet er stillet til medlemmer i ældreplejen, der har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere på deres arbejde, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, jf. figur 1.

Det fremgår af figur 4 ovenfor, at de medlemmer, der har at gøre med ældre borgere med et for højt alkoholforbrug, ret ofte møder sådanne borgere i deres arbejde. Der er således 40 procent af disse medlemmer, hvor hvem det sker dagligt eller næsten dagligt. For andre 35 procent er det noget, der sker én eller flere gange om ugen. Yderligere 15 procent er ude for det mindst én gang om måneden, mens 8 procent oplever det sjældnere end én gang om måneden.

Figur 5.

Ved du præcist, hvor grænserne går for, hvad du som repræsentant for kommunen skal/må hjælpe med (eksempelvis hente/købe mere alkohol, fjerne tomme flasker o.lign.)?

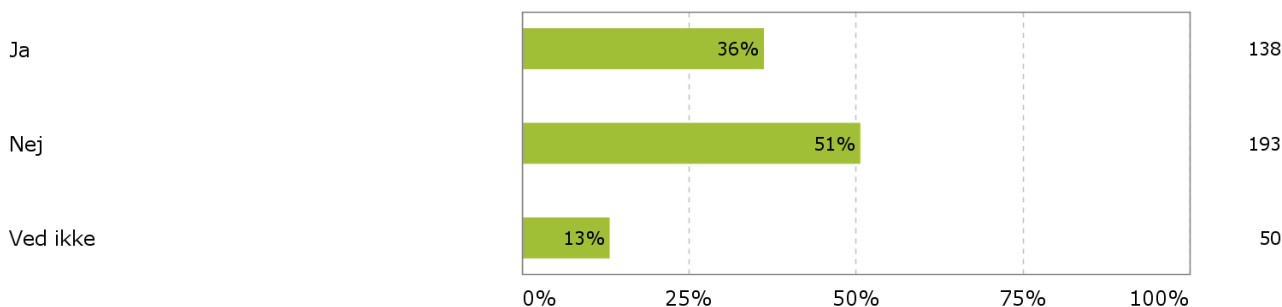
Antal svarpersoner: 381. Spørgsmålet er stillet til medlemmer i ældreplejen, der har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere på deres arbejde, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, jf. figur 1.

I figur 5 ovenfor ses, at næsten 2 ud af 3 af de medlemmer, der har at gøre med borgere med et for højt alkoholforbrug, har svaret "ja" til, at de præcist ved, hvor grænserne går for, hvad de må hjælpe med (eksempelvis købe mere alkohol, fjerne tomme flasker og lign.).

Der er relativt flere medlemmer i hjemmeplejen, der ved, hvor disse grænser går – nemlig 79 procent mod kun 50 procent af de medlemmer, der arbejder på plejehjem/plejecentre.

Figur 6.

Savner du klarere retningslinjer end i dag for dit arbejde med ældre borgere med et stort alkoholforbrug?

Antal svarpersoner: 381. Spørgsmålet er stillet til medlemmer i ældreplejen, der har svaret ja til, at de i dag har at gøre med borgere på deres arbejde, som de vurderer har et for højt forbrug af alkohol, jf. figur 1.

Det fremgår af figur 6 ovenfor, at lidt over en tredjedel (36 %) af de medlemmer, der har at gøre med borgere med et stort alkoholforbrug, savner klarere retningslinjer for deres arbejde med disse borgere. Halvdelen (51 %) savner ikke klarere retningslinjer, og 13 procent har svaret "ved ikke" til spørgsmålet.

Afsluttende kommentarer fra medlemmerne

De medlemmer fra ældreplejen, som har svaret, at de møder borgere med et for højt forbrug af alkohol i deres arbejde, har til sidst i undersøgelsen haft mulighed for at uddybe, hvordan de ældre borgeres alkoholvaner påvirker deres arbejde. 110 medlemmer har benyttet sig af dette.

Mange medlemmer skriver om borgere, der falder, når de er påvirkede af alkohol. Det giver ekstra arbejde for personalet, og der er også et større arbejde end hos andre med at gøre rent, skifte sengetøj mv.

Flere medlemmer gør opmærksom på, at deres faglighed bliver udfordret i samarbejdet med disse borgere. Det er sværere at få borgerne til at hjælpe til/være med, hvis de fik skal i tøjet el. lign., og kommunikationen er også vanskeligere – det kan bl.a. være svært at vide, om en sådan borger har forstået en besked. Mange medlemmer fremhæver, at de respekterer borgernes selvbestemmelsesret.

Her er et lille udpluk af, hvad medlemmer skriver:

"Jeg synes, det er trist, ofte er det jo, fordi de ældre føler sig ensomme, og man ikke har tid nok til at få en god snak, ofte kommer der også mange forskellige hjælpere, ikke alle er lige gode til at arbejde med ældre med dette problem. Nok en god idé med flere kurser og mere tid hos borgeren. Samt at man har den samme borger i længere tid." (Et medlem i hjemmeplejen)

"Det påvirker mig kun, hvis de er meget fulde og der skal skiftes ble osv. Så kan de ikke selv hjælpe til, og vi må være 2 personer til opgaven. Ellers er de som regel meget søde og glade for vores hjælp."(Et medlem i hjemmeplejen)

"Jeg er en fagperson, og jeg støtter mine klienter i deres livssituation, med respekt og værdighed, men jeg kan støtte og vejlede mine klienter til et sundere valg." (Et medlem i hjemmeplejen)

"Det er en hårfin balance imellem at være bestemmende i forhold til borgeren og det at lade borgeren selv styre sit alkoholforbrug. Det er der, jeg oplever det største dilemma." (Et medlem, der arbejder på et plejehjem/plejecenter)

Undersøgelsens metode

Undersøgelsen om, hvilke erfaringer FOA-medlemmer i ældreplejen har med at arbejde med borgere med et højt alkoholforbrug, er gennemført i perioden 31. januar - 8. februar 2012 via forbundets elektroniske medlemspanel.

Medlemmerne fik én påmindelse i indsamlingsperioden.

Deltagerne i medlemspanelet er sammensat af medlemmer, der har meldt sig til panelet via forbundets hjemmeside, og medlemmer, der - tilfældigt eller via undersøgelser uden for panelet - er hvervet for at sikre en bred repræsentation fra forbundets sektorer mv.

Undersøgelsen om borgere med et højt alkoholforbrug var en del af en større undersøgelse, der også indeholdt andre emner (bl.a. mer- og overarbejde og medlemmernes syn på deres muligheder for indflydelse mv. i FOA).

I alt 3.048 medlemmer blev inviteret til den samlede undersøgelse. 66 procent af disse medlemmer har besvaret alle eller nogle af de spørgsmål, som er stillet til dem.

De spørgsmål, der er afrapporteret i dette notat, er blevet stillet til de 816 medlemmer, der i undersøgelsen har oplyst, at de arbejder i hjemmeplejen eller på et plejehjem/plejecenter.

Medlemmerne har kunnet svare som følger på et spørgsmål om, hvor de arbejder:

- I hjemmeplejen
- På et plejehjem/plejecenter (herunder aktivitetscentre eller genoptrænings-tilbud)
- På en skole (ikke SFO), rådhus, bibliotek eller lignende
- I en daginstitution eller SFO
- I dagplejen
- På et hospital/sygehus
- I behandlingspsykiatrien eller distriktspsykiatrien
- I socialpsykiatrien
- På specialområdet (handikapinstitution, døgninstitution, botilbud, specialskole eller lignende)

De fleste af de medlemmer, der har deltaget i delundersøgelsen om ældre borgere med et højt alkoholforbrug, er fra Social- og Sundhedssektoren i FOA. Svarprocenten fra medlemmerne i denne sektor var knapt 68 procent. Lidt over 65 procent har svaret på samtlige spørgsmål, de har fået stillet om borgere med højt alkoholforbrug.

Det er primært social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter³, som har deltaget i undersøgelsen – de udgør 748 af de 816 medlemmer, der har svaret, at de arbejder i hjemmeplejen eller på et plejehjem/plejecenter og på den baggrund har fået det indledende spørgsmål i undersøgelsen.

Svarprocenten ligger på linje med andre undersøgelser via medlemspanelet.

Svarene fra ikke-fuldt gennemførte interviews er inkluderet i analysen.

Det er undersøgt, om der er forskel på svarene fra de medlemmer, der arbejder i hjemmeplejen, og svarene fra de medlemmer, der arbejder på plejehjem/plejecentre. Kun signifikante forskelle er nævnt i notatet.

---

³ Der har også deltaget medlemmer med de tidligere social- og sundhedsuddannelser – dvs. medlemmer med hjemmehjælperuddannelsen, der gik forud for social- og sundhedshjælperuddannelsen, og medlemmer med uddannelse som sygehjælper, plejhjemsassistent, plejer eller beskæftigelsesvejleder – alle uddannelser, der gik forud for oprettelsen af social- og sundhedsassistentuddannelsen. I de nævnte tal er antallet af hjemmehjælpere (14) henregnet til gruppen af social – og sundhedshjælpere og de øvrige grupper (129) til gruppen af social- og sundhedsassistenter.